

วารสารพุทธศิลปกรรม

JOURNAL OF BUDDHIST ARTS

04

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566 | Vol. 6 No. 1 | January - June 2023

ISSN : 1905-534x (Print)
ISSN : 2697-6099 (ONLINE)

บัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

นวัตกรรมวัสดุดินในการสร้างสรรค์ The innovation of creation by the earth material

เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ

Duenchayphoochana Phooprasert

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Corresponding Author, Email: duenchayphoo@yahoo.com

บทคัดย่อ

ผลการวิจัย พบว่า 1. วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบใหม่ ได้แก่ ดินเหนียว และดินเหนียวปนดินร่วน เพราะเป็นดินที่มีความละเอียดสูง มีความยืดหยุ่นเมื่อเปียกและจับตัวเป็นก้อนเมื่อแห้ง สามารถขึ้นรูปหรือคลึงเป็นเส้นยาวได้ มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้ดี

2. ศักยภาพของดินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พบว่า ดินเหนียวมีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ เนื่องจากมีคุณสมบัติของความเหนียวที่ให้ผลทางด้านความแข็งแรง สามารถขึ้นรูปได้ และสามารถสร้างให้เกิดริ้วรอยอันแสดงความงามทางทัศนธาตุ อันได้แก่ เส้น และพื้นผิว

3. กระบวนการสร้างงานด้วยวัสดุดิน ถือเป็นเครื่องมือสื่อสารภาษาทางทัศนศิลป์ องค์ประกอบของทัศนธาตุทางศิลปะ ได้แก่ เส้นและร่องรอยของเส้นที่มีลักษณะเคลื่อนไหวสัมพันธ์ไปกับความรู้สึกที่เคลื่อนไหว สีของวัสดุดินถือเป็นความหมายและการเป็นตัวแทนของโลก

4. ผลงานชิ้นนี้ได้สร้างงานสร้างสรรค์ศิลปะรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากวัสดุดินบริสุทธิ์ สู่งานศิลปะที่ผสมผสานเทคนิคทางจิตรกรรม 3 สิ่ง อันนำไปสู่การเผยแพร่ในทรรศการ “เคลื่อนไหว 2565” เมื่อวันที่ 20 – 28 กรกฎาคม 2565 ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพฯ เพื่อให้ผู้เสพศิลป์ได้ชื่นชมและซาบซึ้งคุณค่าของสุนทรีย์ทัศน์

คำสำคัญ: นวัตกรรม, วัสดุดิน, สุนทรียศาสตร์, การสร้างสรรค์

Abstract

This research article aims to explore the potential of soil as a material for creating new works of art. The objectives of the study were as follows: 1) To identify suitable materials for artistic creation. 2) To investigate the artistic potential of soil. 3) To study the process of using soil in art creation. and 4) To create works of art for public exhibition using the research methodology.

The findings of this study are summarized below: 1. Materials for Artistic Creation: The research identified clay and loamy clay as suitable materials for creating new works of art. These soils have high resolution and exhibit flexibility when wet while clumping when dry. They can be easily shaped or rolled into long lines and possess excellent water retention properties.

2. Artistic Potential of Clay: The study revealed that clay is highly suitable for artistic creation due to its unique properties, such as its toughness resulting in strength. Clay can be molded and manipulated to create visual beauty through the incorporation of lines and textures.

3. Process of Creating Art with Clay: The use of clay as a medium in artistic creation allows for the communication of visual language. The visual elements involved in this process include lines and traces that evoke a sense of movement and emotion. The color of the clay material conveys meaning and represents the world.

4. Innovative Artistic Creation: This research led to the development of a new form of artistic creation that goes beyond pure clay material. The resulting artworks combine three painting techniques, culminating in the exhibition titled “Movement 2022,” which was held at ARDEL Gallery of Contemporary Art, Borommaratchachonnani Road, Bangkok, from July 20th to 28th, 2022. The exhibition aimed to appreciate and emphasize the aesthetic value of these unique artworks.

Keywords: Innovation, earth material, aesthetic, creative

บทนำ

ปัจจุบันการสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุธรรมชาติมักถูกมองข้าม เนื่องจากข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อความคงทนและการเสื่อมสภาพของตัววัสดุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการสร้างงานด้วยวัสดุดิน ที่มักพบปัญหาการแตกหักหลุดร่วง และความยากต่อการเคลื่อนย้ายและการเก็บรักษา แต่ก็มีศิลปินจำนวนไม่น้อยที่พยายามค้นหาแนวทางให้กับการสร้างงานของตนเองด้วยวัสดุดังกล่าวจนเป็นที่ยอมรับ และเป็นแนวทางให้กับศิลปินรุ่นหลังต่อมา ในที่สุด ผลงานจากการสร้างสรรค์ดังกล่าวจึงเป็นการยืนยันในความเป็นไปได้ในแง่ภูมิของการสร้างสรรค์ ความรู้เรื่องวัสดุดินจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยในการศึกษาวิจัยนั้นมุ่งเน้นไปที่การศึกษาศักยภาพของดินเพื่อให้สามารถอธิบายได้อย่างเป็นรูปธรรมในการเป็นวัสดุสร้างงานศิลปะ นอกจากนั้น การศึกษานี้ยังนำไปสู่องค์ความรู้เกี่ยวกับวัสดุดินสู่การสร้างควมหมายใหม่ในเชิงความงามและการแสดงคุณค่าทางสุนทรียภาพของงานศิลปะ กระบวนการศึกษาดังกล่าว ส่งผลให้การวิจัยเรื่องนี้นำหลักการวิเคราะห์ผลงานศิลปะร่วมสมัยมาเป็นโจทย์ในการกำหนดเป็นโครงสร้างทางนวัตกรรม เพื่อเชื่อมโยงไปสู่คุณค่าทางสุนทรียภาพด้วยรูปแบบของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

จากปัญหาดังกล่าว นำไปสู่การอธิบายเป้าหมายของผลงานศิลปะ ซึ่งวัสดุดินถูกกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดและแสดงการเปิดเผยทาง “ปัญญา” สู่การเป็น “นวัตกรรม” ใหม่ของการสร้างสรรค์ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถพบได้ในทุกมิติของกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงปลายทางของการทำงาน การปรากฏขึ้นของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะจากกระบวนการศึกษาดังกล่าว จึงเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การอธิบายความหมายของสุนทรียศาสตร์อย่างเป็นลำดับขั้นตอน และในความสำคัญของสุนทรียศาสตร์นี้เองที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียภาพอันมีประโยชน์ต่อจิตใจ เป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟูคุณภาพชีวิต และช่วยลดความเหลื่อมล้ำได้ในหลากหลายมิติ และในท้ายที่สุดแล้วของกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะก็คือ การสร้างภาพสะท้อนของปัญญาที่เข้าไปสร้างสุนทรียภาพให้เกิดกับจิตใจของผู้ดู

จากข้อความข้างต้น “นวัตกรรมวัสดุดินในการสร้างงานศิลปะ” จึงเป็นกระบวนการก่อรูปทางปัญญาที่อธิบายความหมายและตีความคุณค่าความงามของศิลปะ อันนำมาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์หลากหลายมิติ การเกิดขึ้นขององค์ความรู้ดังกล่าวเป็นผล

มาจากกระบวนการศึกษาและเรียนรู้ในศักยภาพ คุณสมบัติ และคุณลักษณะที่เหมาะสมของ วัสดุดินก่อนนำไปสู่การสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของความงามทางทัศนศิลป์อัน ได้แก่ “องค์ประกอบของทัศนธาตุ” กล่าวคือ จุด เส้น สี พื้นผิว พื้นที่ว่าง รูปทรงรูปทรง ซึ่ง ได้กล่าวไว้โดยละเอียดในเนื้อหาถัดไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง การรับรู้คุณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้แทนค่าเชิงสัญลักษณ์เพื่ออธิบายตัวบททางปัญญา กล่าวคือ นวัตกรรมที่เกิดจากวัสดุดิน คือประจักษ์พยานสำคัญอันถือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความงาม

จากการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานพบว่า การให้ความสำคัญกับวัสดุดินในฐานะ เครื่องมือในการสร้างสรรค์ (Creative) เป็นคำตอบของกระบวนการคิดสู่การสร้างความหมาย ของการเป็นตัวแทน (Representation) ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้ใช้หลักการวิเคราะห์กระบวนการ สร้างงานและองค์ประกอบของทัศนธาตุภายในงาน เพื่อหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง ของร่องรอยและตำแหน่งการแตกแยกของพื้นผิววัสดุดิน ไปสู่รูปแบบการก่อตัวกันเป็นชิ้น งานเพื่อแสดงความหมายและการเป็นตัวแทนในการสื่อสาร จากการแสดงออกทางความรู้สึก หรืออารมณ์อันเป็นนามธรรมที่ส่งผลไปสู่ผู้รับ อาศัยการตีความและอธิบายความหมายซึ่งมี ส่วนในการกำหนดจุดมุ่งหมายทางอารมณ์ ดัชนีตัววัดเชิงสัญลักษณ์เหล่านี้แสดงผลต่อ การให้คุณค่าทางสุนทรียภาพและการค้นหาความจริงสู่การสร้างความหมายใหม่ในแง่มุมของ ความงาม อย่างไรก็ตาม กระบวนการทำงานในลักษณะที่อาศัยโครงสร้างเชิงปรากฏการณ์ ที่ธรรมชาติมีอิทธิพลในการสื่อสารและกำหนดความหมายดังกล่าวนี้ สิ่งที่เกิดขึ้น จึงมีส่วน ในการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ความงามไปได้โดยอัตโนมัติ กล่าวคือ รูปแบบใหม่ของงาน สร้างสรรค์ที่ต่างไปจากความเข้าใจพื้นฐานในที่นี้ คือการส่งต่อหน้าที่ให้กับวัสดุดินทำหน้าที่ แสดงสัจจะและความหมายใหม่โดยธรรมชาติของตัวมันเอง วัสดุดินจึงอยู่ในฐานะของเครื่อง มือเพื่อถ่ายทอดความหมายและคุณค่าทางความงาม การใช้ประโยชน์จากวัสดุดินจึงเป็นการ สร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดเป็นนวัตกรรมแห่งความงาม และบริบทของการเป็นตัวแทนให้กับ ความหมายใหม่ของงานสร้างสรรค์ทางศิลปะนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแสวงหาวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบใหม่ แตกต่างจากวัสดุที่ ใช้กันโดยทั่วไป
2. เพื่อค้นหาศักยภาพของดินจากภาคกลางของประเทศไทยในการนำมาผลิตเป็น

วัสดุเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

3. เพื่อศึกษากระบวนการใช้ดินและพิจารณาตามกระบวนการสร้างงานออกเป็นสองแนวทาง คือ ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินบริสุทธิ์ที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสัจจะวัสดุ และ ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินที่มีส่วนผสมผสานกับเทคนิคทางจิตรกรรม

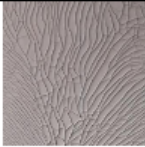
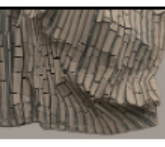
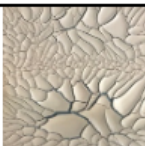
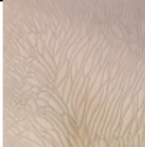
4. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสำหรับการจัดแสดงให้สาธารณะชนได้ชมและศึกษาเพื่อตระหนักในคุณค่าของดิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) โดยใช้หลักการทำงานได้แก่ การศึกษาและแสวงหาคัญภาพของดิน เพื่อนำมาเป็นวัสดุในการสร้างงานศิลปะ การศึกษากระบวนการที่นำไปสู่การรับรู้คุณค่าทางความงาม และการเผยแพร่ผลงานในรูปแบบของนิทรรศการศิลปะสู่สาธารณะ โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

1. การศึกษาเชิงสำรวจเพื่อแสวงหาคัญภาพของดิน เพื่อนำมาเป็นวัสดุในการสร้างงานศิลปะ โดยการศึกษาชนิดของดิน คุณสมบัติของดิน และข้อจำกัดของดินแต่ละชนิด หลังจากนั้น การทดสอบความแข็งแรงของเนื้อวัสดุดินทำได้โดยการขึ้นรูปด้วยการปั้นและปล่อยให้แห้งให้แข็ง และทดลองด้วยการสร้างต้นแบบเพื่อให้เห็นลักษณะการแตกเป็นเส้นร้าวของวัสดุดินเมื่อแห้ง โดยหลังจากนั้นจึงนำไปสร้างสรรค์เป็นผลงานจริง (ตารางที่ 1) กระบวนการทดสอบนี้สามารถเพิ่มความแข็งแรงและความยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นด้วยการปั้นด้วยเครื่องปั้นดิน ซึ่งจะส่งผลให้เนื้อดินมีความละเอียดเหนียวและมีความสามารถในการยึดเกาะกับฐานรองรับได้ดียิ่งขึ้น จากการทดลองสร้างภาพร่างพบว่า เนื้อวัสดุดินจากแหล่งที่มาทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวถึงแล้วนั้น มีทั้งที่สามารถนำมาใช้งานได้ และใช้งานไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและประเภทของดินเป็นหลัก ดินทรายและดินร่วนมีโครงสร้างและอนุภาคของเนื้อดินร่วนซุยจะไม่สามารถนำมาใช้ได้กับการสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคดังกล่าวนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์คุณสมบัติของดินแต่ละชนิด เพื่อวิเคราะห์หาคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

วัสดุดิน	วัสดุดิน	การทดสอบการขึ้นรูป	การสร้างต้นแบบ	ผลงานสร้างสรรค์จริง
	ดินร่วนปนทรายจาก อ.สามโคก จ.ปทุมธานี			สามารถขึ้นรูปได้แต่เมื่อ สร้างเป็นชิ้นงานแล้วมี ลักษณะไม่แข็งแรง ไม่เหมาะสมต่อการ สร้างสรรค์
	ดินเหนียวจาก อ.สามโคก จ.ปทุมธานี			
	ดินเหนียวจาก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี			
	ดินเหนียวจาก อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา (มีสีเข้มและนำมา ผสมสีฝุ่นดำ)			
	ดินเหนียวจาก อ.อ่างทอง จ.พระนครศรีอยุธยา (มีสีขาว)			
	ดินเหนียวปนดินร่วน สีขาวจาก อ.อ่างทอง จ.พระนครศรีอยุธยา (ผสมสีฝุ่นได้ง่าย)			
	ดินเหนียวขึ้นรูป อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา			

จากการวิเคราะห์คุณสมบัติของดินแต่ละชนิดของ 2 พื้นที่ เพื่อหาคุณสมบัติของ วัสดุดินที่เหมาะสมต่อการสร้างงานศิลปะ สามารถสรุปได้ดังนี้

ดินร่วนปนทรายที่พบจากอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ไม่เหมาะกับการนำมาสร้างงานบนฐานระนาบแนวนอน เนื่องจากลักษณะการยึดเกาะระหว่างตัววัสดุดินกับฐานรองรับ (เฟรมผ้าใบ) แนวระนาบไม่สามารถคงสภาพอยู่ได้นาน เนื้อวัสดุขาดความแข็งแรง ขาดการยึดเกาะ ไม่มีความคงทน และร่อนออกจากฐานรองรับได้ง่าย

ดินเหนียวจากอำเภอสามโคก และอำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดินเหนียวจากอำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภ่อ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และดินเหนียวปนดินร่วน (ดินขาว) จากอำเภ่อ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าสามารถนำมาขึ้นรูปได้ โดยในส่วนของดินเหนียวที่มีส่วนผสมของดินสีขาวสามารถนำส่วนผสมของธาตุวัตถุอื่น ๆ เข้ามาผสมร่วมด้วยเพื่อให้มีสีสันทึบมากขึ้นได้ง่าย จากการทดสอบการขึ้นรูปของวัสดุดินดังกล่าวพบว่ามี การจับตัวดี ลักษณะทางกายภาพของดินสามารถยึดเกาะได้ดีกับฐานรองรับแนวระนาบ มีความคงทนและลักษณะการหดตัวมีเสถียรภาพซึ่งบ่งบอกถึงอนุภาคของเนื้อวัสดุดินที่ละเอียด จับตัวกันเป็นก้อน ในแง่มุมของการสร้างสรรค์นั้นสามารถสร้างให้เกิดร่องรอยและผลึกเส้นให้ปรากฏได้อย่างชัดเจน ซึ่งตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกได้ใกล้เคียงกว่าดินชนิดอื่น

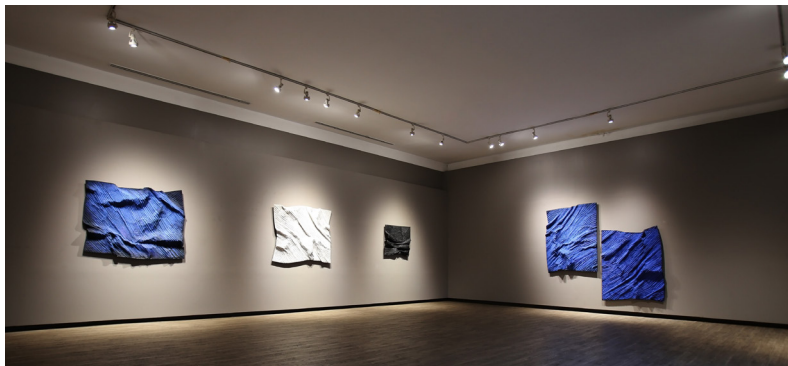
ผลการทดสอบการขึ้นรูป พบว่า ดินเหนียวมีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ เนื่องจากมีคุณสมบัติของความเหนียวที่ให้ผลทางด้านความแข็งแรง สามารถขึ้นรูปได้ และสามารถสร้างให้เกิดร่องรอยอันแสดงถึงความงามทางทัศนธาตุ อันได้แก่ เส้น และพื้นผิว ดังได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น ลักษณะความคงทนถาวรและการคงตัวของวัสดุดินคือคุณสมบัติของดินเหนียวที่ทำให้เกิดการเรียงตัวของอนุภาคได้ดีกว่าดินร่วนและดินร่วนปนทราย

นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานได้แก่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นบางตัวจะส่งผลดีก็ต่อเมื่อถูกขยายเป็นผลงานจริงที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เนื่องจากการทดลองในชิ้นงานขนาดเล็ก วัสดุดินไม่สามารถแสดงคุณสมบัติที่แท้จริงออกมาได้อย่างชัดเจน ในขณะที่การขยายชิ้นงานทดลองให้มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อที่จะได้เห็นภาพหรือผลลัพธ์ที่ชัดเจนมากขึ้น มีหลายชิ้นงานที่ออกมาตรงตามความต้องการ แต่ด้วยน้ำหนักของวัสดุดินที่มีน้ำหนักมาก จึงเป็นปัญหาต่อการขนย้ายผลงาน วิธีแก้ปัญหาคือ การเพิ่มจำนวนชิ้นงานให้มากขึ้นและนำมาเรียงต่อกันก็จะได้ผลลัพธ์เป็นผลงานที่มีขนาดตรงตามความต้องการ

2. การศึกษากระบวนการที่นำไปสู่การรับรู้คุณค่าทางความงาม เนื่องจากวัสดุดินที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้ ถือเป็นเครื่องมือสื่อสารภาษาทางทัศนศิลป์ที่สำคัญชนิดหนึ่ง กล่าวคือ ความซาบซึ้งและการเข้าถึงความงามของศิลปะ ซึ่งสิ่งที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ที่เห็นชัดเจนก็คือ องค์ประกอบของทัศนธาตุทางศิลปะ ได้แก่ เส้นและร่องรอยของเส้นที่เกิดจากเครื่องมือขีดขีด โดยเส้นเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับความรู้สึก เช่น เส้นนอนให้ความรู้สึกนิ่ง สงบ ราบเรียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นที่เกิดในตัวเองเป็นเส้นแนวนอนที่มีลักษณะเคลื่อนไหวสัมพันธ์ไปกับความรู้สึกที่รู้สึกเคลื่อนไหวและเลื่อนไหลตามไปด้วยเช่นกัน สีของวัสดุดินที่แสดงออกในชิ้นงานในที่นี้ถือเป็นความหมายและการเป็นตัวแทนของโลกซึ่งมีความหลากหลายโดยในแง่มุมมองของสิ่งดั้งเดิมของตัววัสดุดินเองที่เป็นรูปธรรมเช่น ดินขาวที่พบใน อ.อ่างทอง จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นดินเหนียวสีขาวที่ใช้ในอุตสาหกรรมกระเบื้องดินเผา ก็เป็นสีของเนื้อดินที่ส่งผลต่อการมองเห็นและมีผลต่อความรู้สึก รวมทั้งส่งผลในมุมมองของความแปลกตาเนื่องจากความเข้าใจเกี่ยวกับสีของดินโดยพื้นฐานคือสีน้ำตาลหรือสีเทาไปจนถึงเทาเข้ม การนำดินสีขาวมาใช้ในการสร้างงานศิลปะจึงเป็นการสร้างมุมมองใหม่ที่ต่างไปจากเดิม รวมทั้งในแง่มุมมองสีที่ส่งผลต่ออารมณ์อันเป็นนามธรรมก็คืออิทธิพลของสีที่สามารถกระตุ้นอารมณ์และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ดูได้เช่นเดียวกัน พื้นผิวคือสิ่งที่สามารถจับต้องหรือมองเห็นด้วยตาแล้วส่งผลต่อความรู้สึกในลักษณะของความแตกต่าง ซึ่งพื้นผิวที่เกิดขึ้นจากวัสดุธรรมชาติให้ความรู้สึกในความงามที่เป็นความจริง เป็นการแสดงสัจจะของตัววัสดุ ในการปฏิบัติงานนั้นการสร้างพื้นผิวจึงอยู่ภายใต้ขอบเขตของการให้เกียรติคุณสมบัติดั้งเดิมของวัสดุ ไม่ปรุงแต่งจนกลายเป็นลดทอนความจริง เพื่อให้วัสดุได้เผยความงามอันเป็นเฉพาะตัวออกมาให้มากที่สุด สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นคุณค่าของการแสดงออกที่เป็นรูปธรรมซึ่งส่งผลโดยตรงต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูให้มุ่งสู่ประสบการณ์ทางสุนทรียะนั่นเอง

3. การเผยแพร่ผลงานในรูปแบบของนิทรรศการศิลปะสู่สาธารณะ โดยนำวัสดุดินจากจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่นำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ คือข้อบ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการก่อรูปทางความงาม เกิดขึ้นจากการเชื่อมโยงคุณค่าของตัววัสดุดินกับกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ การปรากฏขึ้นของตัวชิ้นงานจึงเป็นการนำเสนอความงามผ่านผลงานจิตรกรรม 2 มิติ รูปแบบใหม่ กล่าวคือ เทคนิคสื่อผสมวัสดุดิน สีฝุ่นธรรมชาติ น้ำกาว และสารเคลือบ โดยผู้วิจัยได้นำผลงานที่สร้างสรรค์จัดแสดงที่ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล อ.บรมราชชนนี กรุงเทพฯ วันที่ 20 เมษายน – 22 พฤษภาคม 2565 (ภาพที่ 1 – ภาพที่ 6) ซึ่ง

เป็นการสร้างปรากฏการณ์ใหม่ของรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานที่น่าสนใจ โดยจากการเผยแพร่ผลงานในครั้งนั้น ได้รับการเขียนบทความเพื่อจัดพิมพ์ลงในเล่มรายการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โดย ศาสตราจารย์ พิษณุ ศุภนิมิตร ซึ่งเป็นการยืนยันในคุณภาพของผลงานที่น่าสนใจและน่าศึกษาต่อไป

ภาพที่ 1 ห้องจัดแสดงนิทรรศการ ณ อาร์ตแกลเลอรี ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2 บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ ณ อาร์ตแกลเลอรี ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 3 บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ ณ อาร์ตแกลเลอรี ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 4 บรรยากาศภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ ณ อาร์ตแกลเลอรี ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 5 จิตวิญญาณของโลก หมายเลข 3 ขนาด 118 x 149 เซนติเมตร เทคนิค
ดินเหนียวปนดินร่วนสีขาวจาก อ.อ่างทอง จ.พระนครศรีอยุธยา

ชื่อภาพ : Move 2565.3
ขนาด : 118 x 149 ซม.
เทคนิค : สีส้มผสม ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผสมสีฝุ่น
ปีที่ทำ : 2565

ภาพที่ 6 เคลื่อน หมายเลข 3 ขนาด 118 x 149 เซนติเมตร เทคนิคดินเหนียวจาก อ.อ่างทอง
จ.พระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ทั้ง 6 ชิ้นนี้ โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 แนวทาง คือ 1. ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินบริสุทธิ์ที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสัจจะวัสดุ และ 2. ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินที่มีส่วนผสมผสานกับเทคนิคทางจิตรกรรม ทำให้เห็นถึงแนวทางในการสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การพัฒนาที่เกิดขึ้นกับงานดังนี้

1. ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินบริสุทธิ์ที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสัจจะวัสดุ

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ เป็นความพยายามในการถ่ายทอดความงามและคุณค่าทางสุนทรียภาพในงานศิลปะ โดยใช้เทคนิคการสร้างงานด้วยวัสดุดินเหนียว และกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ นำเสนอคุณค่าทางสุนทรียภาพในรูปแบบที่แสดงความเป็นแก่นแท้หรือสัจจะของวัสดุ การเผยความงามอันเป็นแก่นแท้ของวัสดุถูกแสดงออกผ่านลักษณะพื้นฐานของวัสดุที่ส่งผลให้การมองเห็นและรู้สึกผูกโยงไปที่ตัววัสดุมากกว่าการมองผ่านจิตหรือการแทนค่าความหมายอื่น ในด้านการสร้างสรรค์เป็นแง่มุมของการนำเสนอความงามของผลงานศิลปะผ่านรูปแบบของวัสดุดิน เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดความรักและเห็นคุณค่าของดิน

2. ผลงานที่สร้างขึ้นจากวัสดุดินที่มีส่วนผสมผสานกับเทคนิคทางจิตรกรรม

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ เป็นความพยายามในการถ่ายทอดความงามและการแสดงคุณค่าทางสุนทรียภาพในงานศิลปะ โดยใช้กระบวนการสร้างงานจากวัสดุดินผสมผสานกับเทคนิควิธีการทางจิตรกรรม กล่าวคือ การระบายทับด้วยสีและการผสมด้วยวัสดุอื่นที่ให้สี เพื่อให้สีเป็นอิทธิพลในการนำเสนอคุณค่าทางอารมณ์และเป็นตัวแทนในการสื่อสารความงามทางสุนทรียภาพในรูปแบบของงานจิตรกรรม คุณค่าแรกที่พบคือ คุณค่าของสีที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ในทางความงาม ในแง่มุมของการสร้างสรรค์พบว่า คุณค่าของวัสดุดินไม่ได้หายหรือถูกทำลายไป แต่วัสดุดินในที่นี้กลับกลายเป็นเครื่องมือในการสร้างงานได้อย่างสมบูรณ์ในฐานะของการสร้างพื้นผิวและเส้น เนื่องจากกระบวนการคิดในการสร้างงานชิ้นนี้มุ่งเน้นไปที่การสร้างสีให้เกิดขึ้นกับตัวงาน การคิดเรื่องสีจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

3. เผยแพร่ผลงานที่ได้ในนิทรรศการ “เคลื่อนไหว 2565” วันที่ 20 – 28 กรกฎาคม 2565 ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล ถ.บรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า เกิดรูปแบบและแนวทางการสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุดินที่สร้างความแปลกใหม่และหลากหลายมากขึ้น ผู้เข้าชมผลงานเกิดการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ในแง่

มุมมองของการสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุดิน จนเกิดความคิดต่อยอดในการสร้างงานของตนเองจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่นที่ใกล้ตัวนำมาขยายความหรือตีความหมายเพื่อการสื่อสารต่อไป เป็นการนำหลักการสร้างงานดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างงานศิลปะของตนเอง ส่งผลให้เกิดแนวทางการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ที่น่าสนใจตามมา

อภิปรายผล

1. บทวิเคราะห์ว่าด้วยการส่งเสริมวิธีการสร้างนวัตกรรมจากวัสดุดิน โดยใช้ความรู้ความเข้าใจคุณสมบัติพื้นฐานและข้อจำกัดของวัสดุ ต่อยอดให้เกิดสิ่งใหม่ในรูปแบบงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นภววิทยาเชิงนิเวศน์ที่เกิดจากปฏิกิริยาของวัสดุและสภาพแวดล้อมรอบตัว โดยมีผู้สร้างเป็นผู้ควบคุม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นได้ กล่าวได้ว่าผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่เกิดขึ้นนั้น นอกจากมนุษย์ (ผู้วิจัย) เป็นผู้สร้างแล้ว ระบบนิเวศน์ยังมีอิทธิพลที่สำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดขึ้นของชิ้นงานเช่นกัน (Smil V, 2008: 101)

อย่างไรก็ตาม การใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างงานสร้างศิลปะ ข้อดีคือ ความน่าสนใจของเทคนิคที่เกิดขึ้นโดยปรากฏการณ์จากตัวของวัสดุเอง เทคนิคบางอย่างมนุษย์ไม่สามารถทำได้ ซึ่งทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึง “ความใหม่” และ “แตกต่าง” ไปจากเดิม ในขณะที่ข้อเสียก็คือ ในความบริสุทธิ์ของธรรมชาติต่างมีข้อจำกัดทางเทคนิคที่ส่งผลต่อความคงทนให้กับงานในอนาคต กล่าวคือ ความงามที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติต่างมีการเสื่อมสลายไปตามกาลเวลาซึ่งเป็นสัจธรรม การป้องกันคือ การใช้สารเคมีเป็นตัวเคลือบเพื่อรักษาผิวหน้าของวัสดุดิน เช่น ตัวเคลือบกันฝุ่นและเชื้อรา ก็จะสามารถช่วยรักษาผิวหน้าของวัสดุดินได้พอสมควร เป็นต้น

2. วัสดุดินเป็นปัจจัยทางวัตถุที่สำคัญต่อการสร้างงานศิลปะ การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับตัววัสดุ (สัจจะวัสดุ) ส่งผลให้เกิดความเข้าใจ การพัฒนาแนวคิดและแนวทางการสร้างงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานเขียนที่อ้างอิงแนวทางว่าด้วย มนุษย์และดินมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน (Tolstoy, L. N. and Chekhov, A. P., 1902: 23) กระบวนการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวส่งผลต่อองค์ความรู้เกี่ยวกับวัสดุดิน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนะวิถีวิทยาเชิงนิเวศสามารถนำมาต่อยอดและนำไปสู่การขยายฐานคิดระหว่างมนุษย์กับดิน สามารถเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จในการนำเอางานวิจัยอื่น เข้ามาสนับสนุนการอธิบายในการศึกษาที่เหมาะสมต่อไปได้อย่างมีระบบ

3. การเผยแพร่การสร้างงานศิลปะด้วย “วัสดุดิน” สู่การเป็น “นวัตกรรม” แห่งความงาม ซึ่งผู้สร้างสรรค์ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อเชื่อมโยงผ่านกระบวนการค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติจนเกิดเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่สมบูรณ์เป็นการส่งเสริมและยกคุณค่าให้กับตัววัสดุดินให้แก่ผู้ที่สนใจได้ศึกษาและเห็นความสำคัญ

นอกจากนั้น ในการเผยแพร่ยังทำให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าของวัสดุดินที่มีความหมายในเชิงสุนทรียศาสตร์ และเกิดเป็นแนวคิด “การอนุรักษ์ดิน” ได้ในที่สุด การนำเสนอเนื้อหาของวัสดุดังกล่าวจึงเป็นการนำเสนอแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจต่อไปในอนาคต ได้แก่ ศิลปะกับวัสดุดิน เรื่องราวทางกายภาพของวัสดุดินในมุมมองของสุนทรียศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับดุลยภาพและความงามบนฐานกลศาสตร์พื้นผิวดิน และแนวทางการศึกษาและการสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุดิน แนวคิดในทางปฏิบัติที่กล่าวมานี้ควรมีงานวิจัยเชิงลึกในแต่ละหัวข้อในงานวิจัยครั้งต่อไปก็จะเป็นประโยชน์ยิ่ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 7 องค์ความรู้ “นวัตกรรมวัสดุดินในการสร้างสรรค์”

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมวัสดุดินในการสร้างสรรค์” สรุปลงความรู้จากการวิจัย
ได้ดังนี้

1. วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ได้แก่ ดินเหนียว และดินเหนียวปนดินร่วน
2. ศักยภาพของดินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พบว่า ดินเหนียวมีคุณสมบัติความยืดหยุ่น แข็งแกร่ง ขึ้นรูปได้ง่าย สร้างริ้วรอยทางทัศนธาตุ
3. กระบวนการสร้างงานด้วยวัสดุดิน พบว่า เป็นเครื่องมือสื่อสารภาษาทางทัศนศิลป์ องค์ประกอบของทัศนธาตุทางศิลปะ สีของดินสื่อความหมายถึงการเป็นตัวแทนของโลก
4. การสร้างสรรค์ศิลปะรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากวัสดุดินบริสุทธิ์ สู่งานศิลป์ที่ผสมผสานเทคนิคทางจิตรกรรม

สรุป

สรุปได้ว่า ดินเหนียวมีความเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ เนื่องจากมีคุณสมบัติของความเหนียวที่ส่งผลทางด้านความแข็งแรง สามารถขึ้นรูปได้ และสามารถสร้างให้เกิดริ้วรอยอันแสดงความงามทางทัศนธาตุ ลักษณะความคงทนถาวรและการคงตัว การสร้างงานศิลปะนี้ เกิดขึ้นจากการเชื่อมร้อยคุณค่าของตัววัสดุดินกับกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นการนำเสนอความงามผ่านผลงานจิตรกรรม 2 มิติ รูปแบบใหม่ กล่าวคือ เทคนิคสื่อผสมวัสดุดิน สีฝุ่นธรรมชาติ น้ำ กาว และสารเคลือบ ถือเป็นเครื่องมือสื่อสารภาษาทางทัศนศิลป์ที่สำคัญกล่าวคือ ความซาบซึ้งและการเข้าถึงความงามของศิลปะตามหลักองค์ประกอบของทัศนธาตุทางศิลปะ เป็นคุณค่าของการแสดงออกที่เป็นรูปธรรมซึ่งส่งผลโดยตรงต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ดูให้มุ่งสู่ประสบการณ์ทางสุนทรียะ

บรรณานุกรม

- Alexandra Toland and Gerd wessolek. (2010). **Soil art: bridging the communication gap.**Berliner geographische arbeiten 117. Herausgegeben vom geographischen institute der Humboldt-universität zu berlin.
- Christian Feller, Lydie Chapuis-Lardy, Fiorenzo Ugolini, (2009). **The representation of soil in the Western art: from genesis to**

pedogenesis. Australia: Published on DVD.

Puig de la Bellacasa, M. (2019). Re- animating Soils: Transforming Human–Soil Affections through Science. Culture and Community. **Sociological Review.** 67 (2): 391–407.

Smil V. (2008). **Energy in Nature and Society: General Energetics of Complex Systems.** Springer Nature: Austria.

Tolstoy, L. N. and Chekhov, A. P. (1902). **Tolstoy on Art. By Aylmer Maude.** Humphrey Milford Oxford University press: London.